

ЧАСТИНА

1

ДІВЧИНА

1

На скелі посеред моря жила дівчина.
Але це було не таке море, яке ви, мабуть, собі уявили.
І зовсім не така скеля.

Утім, дівчина *могла* бути саме такою, якщо ви уявили людину помірковану, спокійну й таку, що пристрасно колекціонує горнятка.

Чоловіки часто описували волосся цієї дівчини, порівнюючи його з кольором пшениці. Декому спадала на думку карамель, а ще хтось називав його медовим. Дівчині було цікаво, чому чоловіки так часто порівнюють жіночі риси з їжею. У цих словах вона вчувала голод, якого воліла остерігатися.

На думку дівчини, «світло-русе» було б цілком вичерпним описом її волосся, хоча колір був не найцікавішою його ознакою. Куди більшу увагу привертала непокірність. Щоранку дівчина героїчно приборкувала його щіткою та гребінцем, а тоді стягувала в тугу косу й загнуждувала стрічкою. Попри це окремі пасма якось примудрялися втекти й витанцьовували на вітру, радісно вітаючи всіх, кого проминала дівчина.

Коли вона народилася, її нарекли не дуже вдало — Глорф (не засуджуйте: це родинне ім'я), але всі називали дівчинку Тресс* — саме завдяки непокірному волоссю. І це друге ймення, на думку самої Тресс, було її найцікавішою прикметою.

* Довгий кучер; коса (англ.).

Йй був притаманний набутий, твердий прагматизм — типова вада для жителів нудних, похмурих островів, які приковують до себе на вік вічний. Коли щоранку тебе вітає той самий чорний скелястий пейзаж, це неминуче впливає на твоє ставлення до життя.

Острів, на якому жила Тресс, за формою був схожий на гачкуватий старечий палець, що виринув із моря, показуючи кудись на горизонт. Він увесь був із голого чорного соляного каменю й достатньо великий, щоб на ньому помістились пристойних розмірів містечко й маєток герцога. Хоча місцеві називали острів просто Скелею, на мапі він був позначений як мис Діггена. Ніхто вже не пам'ятав, ким був той Дігген, але він явно був недурний чоловік, бо поїхав зі Скелі одразу по тому, як дав їй ім'я, і ніколи не повернувся.

Вечорами Тресс часто сиділа на ганку родинного будинку, сьорбала солоний чай із одного з улюблених горняток і вдивлялася в зелене море. Так, я сказав, що море було зелене. А ще воно не було мокре. Але до цього ми повернемося пізніше.

Дивлячись, як сідає сонце, Тресс міркувала про людей, які припливали до Скелі на кораблях. Ніхто при здоровому глузді не порадив би Скелю туристам. Чорний соляний камінь кришився й запорошував усе. Через це на острові не можна було вирощувати майже нічого — кам'яна крихта з часом псувала навіть ґрунт, привезений з інших місць. Їжу на острові можна було вирощувати лише в компостних ямах.

Щоправда, на Скелі були важливі для кораблів колодязі, які живилися з глибоких підземних вод, проте обладнання, що гуркотіло в соляних шахтах, здіймало в повітря вічний стовп чорного диму.

Коротко кажучи, повітря тут було гидезне, ґрунт — паршивий, а краєвиди — гнітючі. Ох, а я вже згадував про смертоносні спори?

Мис Діггена лежав неподалік від Зеленої місяцини. Ви, безперечно, освічені й знаєте, що «місяцини» — це місця, над якими висять на своїх приголомшливо низьких стаціонарних орбітах дванадцять місяців планети Тресс. Кожен із них достатньо великий, щоб затулити собою третину неба, і якийсь із них видно завжди, хай куди ти поїдеш. Якийсь із них завжди мозолить око, наче бородавка на очному яблуку.

Місцеві поклоняються дванадцятьом місяцям, як богам, — безсумнівно, це значно безглуздіший об'єкт для поклоніння за бога чи богиню, яким молитеся ви, хай хто це є. Утім, зрозуміти джерела цього забобону

нескладно, якщо пам'ятати про спори, що кольоровим піском спадають із місяців на землю.

Вони сиплються в місяцинах, і одну з них, Зелену, видно зі Скелі — вона лишень за п'ятдесят чи шістдесят миль від острова. Місячини — це дуже-дуже близько, і йдеться про велетенський фонтан блискучих кольорових піщинок — яскравих, але напрочуд небезпечних. Ці спори й заповнюють моря планети — неосяжні простори чудернацького пилу. По цьому пилку кораблі можуть плавати так само як по воді. Склад моря — єдина відмінність, і вона не повинна здаватися вам аж такою дивною. Зрештою, скільки планет бачили *ви*? Можливо, там усюди в морях пилوک замість води й насправді це *ваша* рідна планета достобіса дивна.

Спори небезпечні лише в тому разі, якщо потрапляють до вас вологими. І це досить серйозна проблема, зважаючи на всілякі рідини, які виробляє людське тіло навіть у здоровому стані. Навіть краплинка води може спровокувати вибухове проростання спор, і результат коливатиметься від незручності до смерті. Вдихніть ротом хмарку зелених спор — і завдяки слині лози миттю порснуть із вашого рота або, в цікавіших випадках, проростуть у пазухи й полізуть з очей.

Спори можна знешкодити двома способами: сіллю або сріблом. Ось чому жителів мису Діггена не дратує солоний присмак напоїв та їжі. Вони навчили своїх дітей найважливішого правила: «Наявність срібла й солі запобігає болю». Стерпний віршик, якщо ви не надто петраєте в поезії.

Хай там як, а з цими спорами, димом і сіллю не дивно, що королю, якому служив герцог, знадобився закон, що тримав би людей на Скелі. Можновладець вигадав з десяток пишномовних і важливих на позір причин, що оберталися довкола «критичних службовців», «стратегічного забезпечення» та «опорних пунктів», але всі знали правду. Це місце було таке гнітюче, що навіть дим із нього втікав. Час від часу сюди припливали кораблі, які потребували ремонту або зупинялися скинути сировину для компостних ям чи взяти свіжої води. Але всі суворо дотримувалися королівських правил: жоден місцевий не мав права покинути мис Діггена. За жодної обставини.

Отож Тресс вечорами сиділа на сходах, проводжаючи поглядом кораблі, споглядаючи стовп спор, що позначав місячину, і спостерігаючи, як сонце виринає з-поза місяця та хилиться до горизонту. Вона сьорбала солоний чай із горнятка в коники й думала: «Власне, у цьому є своя краса. Мені тут подобається. Гадаю, мені буде добре і я проживу тут усе своє життя».

ДОГЛЯДАЧ ЗЕМЕЛЬ

2

Мабуть, останні слова вас здивували. Тресс *хотіла* лишитися на Скелі? Їй там *подобалось*? А де ж її жага до пригод? Її туга за незвіданими землями? Її пристрасть до мандрів?

Проте історію розповідаю я, тож не уривайте й поки що тримайте свої запитання при собі. Ви маєте зрозуміти, що це історія про людей, які є саме такими, якими здаються, а також зовсім *не* такими. Водночас. Це історія про суперечності. Коротко кажучи, це історія про людей.

Тож у цьому сенсі Тресс — незвичайна героїня, тому що, власне, вона звичайнісінька. Тресс вважала себе страшенно нудною. Вона ніколи не пила надто гарячого чаю. Лягала спати вчасно. Любила батьків, іноді чубилася з молодшим братом і не смітила. Вона охайно вишивала, мала хист до пекарства і не мала жодної іншої визначної здібності.

Тресс не вчилася фехтувати потай від усіх. Не вміла говорити з тваринами. Серед її предків не було членів королівської родини чи богів (навіть потаємних), хоча подекуди, що прабабуся Глорф якось махала рукою королю. Але вона тоді стояла на Скелі, а король плив на кораблі повз, за багато миль від острова, тож Тресс вважала, що це не рахується.

Словом, Тресс була цілком звичайна юнка. Вона зрозуміла це, слухаючи, як інші дівчата кажуть, що *вони* «не такі, як усі». Мабуть, оті «усі» — це тільки вона сама, з часом вирішила дівчина. Тресс не сумнівалася, що інші дівчата мають рацію — усі вони знали, як бути унікальними. Власне, це вдавалося їм так добре, що вони робили це одночасно.

Тресс була тактовніша за більшість людей і не любила надокучати іншим будь-якими проханнями. Тому вона мовчала, коли ті дівчата сміялися або жартували про неї. Зрештою, так їм було весело. З її боку було б неввічливо псувати їм настрій та егоїстично просити дати їй спокій.

Іноді сміливіші з її однолітків говорили, що попливуть у далекі моря шукати пригод. Тресс жахала навіть сама думка про це. Як вона може залишити батьків і брата? А колекцію горняток?

Тресс обожнювала свої горнята. У неї були порцелянові з барвистою глазур'ю, глиняні й шорсткі на дотик, дерев'яні й затерті за довгі роки користування.

Деякі моряки, що регулярно зупинялися на мисі Діггена, знали про захоплення Тресс і часом привозили їй горнятка з усіх дванадцятьох морів — далеких країв, де спори були багряні, лазурові чи навіть *золоті*. Тресс пекла цим морякам пироги, щоб віддячити за горнятка. Борошно, начинку та все інше вона купувала зі своєї платні за миття вікон.

Горнятка, які привозили моряки, часто були старі й побиті життям, але Тресс до того байдуже. У щербинках і тріщинках ховалися *історії*. Тресс любила їх усі, бо вони наближали до неї далекий світ. Коли сьорбала щось зі своїх горняток, їй здавалося, що відчуває смак чужоземних страв і напоїв та, можливо, навіть розуміє щось про людей, які їх виготовили.

Щоразу, коли поповнювала свою колекцію, Тресс ішла до Чарлі похвалитися.

Чарлі називав себе доглядачем земель герцогського маєтку, що розкинувся на верхівці Скелі, але Тресс знала, що насправді він син герцога. У Чарлі були м'які, наче в дитини, руки без мозолів, і він їв ліпшу їжу, ніж будь-хто інший на острові. Його волосся завжди було охайно підстрижене, і, хоч він і знімав гербовий перстень щоразу, коли бачив Тресс, смужка світлішої шкіри вказувала його постійну присутність на пальці — ознаку людини шляхетного роду.

Тресс не розуміла, за якими «землями» доглядає Чарлі. Зрештою, маєток розкинувся на Скелі. Колись біля будинку росло дерево, але воно вчинило нерозважливо й засохло кілька років тому. Утім, лишилися ще рослини в горщиках, і це давало Чарлі підстави вдавати з себе доглядача земель.

Черевики Тресс збурювали на стежці, що вела до маєтку, сірі порошок, і ті кружляли в повітрі, підхоплені вітром. Сірі спори були мертві — саме повітря Скелі було вже достатньо солоне, щоб убити їх, але Тресс про всяк випадок затамовувала дух, квапливо крокуючи вперед. На роздоріжжі вона повернула ліворуч (дорога праворуч вела до шахт), а тоді запетляла звивистою гірською стежкою, що вела до навислої верхівки скелі.

Там примостився опецькуватий маєток герцога, схожий на товсту жабу на листку латаття. Тресс не розуміла, чому можновладець побудував тут свій дім. Задушливий дим із шахт здіймався вгору й зависав над верхівкою, але Тресс не здивувалася б, якби герцогу було до вподоби таке похмуре товариство. Дертися на скелю було важко, але, може, рідні герцога вирішили, що фізичні вправи їм не завадять, — принаймні в Тресс складалося враження, що їм стає дедалі складніше втискатися у свої пишні шати.

Маєток охороняли п'ятеро вартових (щоправда, сьогодні на службі були тільки Снагу та Лед), і вони чудово виконували свою роботу: Тресс не могла пригадати, коли хтось із родини герцога востаннє ставав жертвою якоїсь із мільярда небезпек, що чигали на вельмож Скелі. (Наприклад, вони легко могли померти від нудьги, забити палець на нозі чи вдавнитися фруктовим пирогом.)

Звісно ж, Тресс принесла вартовим пирогів. Поки вони жували, дівчина розмірковувала, чи показувати їм своє нове горнятко. Воно було олов'яне, з викарбуваним на ньому написом якоюсь чужою мовою, де літери розташовувалися не зліва направо, а згори вниз.

Вартові пропустили її попри те, що це не був день миття вікон. Тресс знайшла Чарлі на задвірку, де хлопець управлявся зі шпагою. Побачивши її, він поклав зброю і квапливо зняв з пальця перстень.

— Тресс! — вигукнув він. — Я не знав, що ти прийдеш!

Чарлі, якому нещодавно виповнилося сімнадцять, був на два місяці старший за Тресс. У нього в арсеналі було ціле море різних усмішок, і Тресс навчилася розпізнавати кожну з них. Наприклад, ось ця

